

JÓN HELGASON

ATHUGANIR ÁRNA MAGNÚSSONAR UM FORNSÖGUR

Handritið Ny kgl. sml. 1836 4to er komið til konunglega bókasafnsins í Kaupmannahöfn meðal bóka P. F. Suhms (†1798) og er eflaust skrifað á hans vegum. Það er samsett af fjórum hlutum sem ekki eiga skylt hver við annan, enda hver með sínu blaðsíðutali. Augljóst er að annar hlutinn (80 bls.) er eftir Árna Magnússon. Titilblað að þessum hluta er þannig:

Nº 2

Qvædam Excerpta de Monumentis et Historiis Islandicis et eorum Auctoritate.

Er udskrevet efter et Mst: fra Island, som var med Sysselmand Erland Olsens (Jon den gamles broders) Haand

af MMagnusen

MMagnusen er Markús Magnússon. Hann sigldi 1771 og var síðan níu ár í Kaupmannahöfn en eftir það prestur að Görðum á Álftanesi til dauðadags 1825. Á Hafnarárunum skrifaði hann mikið fyrir Suhm en hefur ekki orð fyrir sérstaka vandvirkni á því sviði. Um forrit sitt segir hann að það var komið frá Íslandi og var með hendi Erlendar sýslumanns Ólafssonar. Erlendur dó 1772 og má geta sér þess til að þetta handrit hans hafi verið sent til Kaupmannahafnar að honum látnum og Suhm þá látið skrifa það upp; síðan hefur það glatazt.

Erlendur var, eins og sagt er í fyrirsögninni, bróðir gamla Jóns, þ. e. Grunnavíkur-Jóns, sem þá var enn á lífi (†1779) og kallaður gamli til greiningar frá alnafna sínum, Jóni Ólafssyni úr Svefneyjum. Erlendar er getið sumsstaðar í Safni Fræðafélagsins V. Hann kom fyrst til Kaupmannahafnar 1728 og var þar þangað til 1742. Eftir lát Árna Magnússonar naut hann árin 1734–42, ásamt bróður sínum, styrks af því fé sem Árni hafði látið eftir sig, og hefur þá skrifað hitt og annað upp (sjá einkum Safn Frf. V 339–40). Þar á meðal hafa verið þær athuganir sem hér eru prentaðar, en frumrit Árna sjálfs, sem ætti að vera varðveitt í safni hans ef allt væri með felldu, er týnt, hvernig sem það hefur atvikazt.

Árna Magnússyni hefur verið mjög tamt að tína saman fróðleik og athuganir á miða. Allar líkur eru til að sá partur af safni hans hafi beðið mikið afhroð í eldinum 1728, en drjúgur hluti er ennþá til, svo sem Chorographica

Islandica í AM 213 8vo, samtíningur um klaustur á Íslandi í AM 215 8vo, og íslenzkt orðasafn í AM 226 8vo. Og ekki má gleyma fyrirferðarmiklum útdráttum sem hann hefur gert úr gömlum þýzkum kroníkum, prentuðum og óprentuðum, í AM 909 4to og AM 231 8vo; þeim hefur lítill gaumur verið gefinn, en ókunnugur spyr hvort vera megi að þar sé eitthvað athuga-vert að finna, ef sá kæmi til sem fróður væri um þessar bókmenntir og varð-veizlu einstakra rita þaðan. Enginn vafi er á að það rit eða réttara sagt þau drög sem hér birtast hafa verið á miðum, þó að Erlendur Ólafsson hafi skrifað þau upp í samfellu. Þeim til hægðarauka sem kynnu að vilja vitna til þeirra er hér aukið inn greinatölum, 1–135, og má ímynda sér að þær samsvari nokkurnveginn miðatölunni í frumritinu.

Þessar athuganir Árna Magnússonar hafa áður ekki verið gaumgæfilega kannaðar í heild. Guðbrandur Vigfússon las handritið endur fyrir löngu og lét prenta úr því einstaka smákafli, og svo hafa aðrir gert síðar, en annars hefur því lítið verið sinnt. Í Árne Magnússons *Levned og Skrifter*, 1930, virðist þess hvergi getið.

Hlutverk útgefanda hefur einkum verið að leita uppi tilvitnanir, bæði hvaðan Árne hafi tekið þær og í annan stað hvar þær sé að finna á þeim prentuðum bókum sem nú tíðkast. Tölur utanmáls með smáletri eru blað-síðutölur handritsins. Skammstafanir eru þessar helztar:

Hkr: Heimskringla.

ÍF: Íslenzk fornrit.

ÍRSA: Íslenzk rit síðari alda.

LdnSk: Landnáma prentuð í Skálholti 1688.

LMIR: Late Medieval Icelandic Romances.

ÓT: Ólafs saga Tryggvasonar.

ÓTSk: Ólafs saga Tryggvasonar prentuð í Skálholti 1689.

StOH: Den store saga om Olav den hellige.

Útgefandanöfn skammstöfuð í bókatitlum: F(innur) J(ónsson), G(uð-brandur) V(igfússon), K(ál)und).

³ 1. Lexicon Gudmundi Andreæ evolvatur

p. 14 b 20 a 22 a 24 b 30 b 33 b NB 35 b 42 b 45 a
 46 b bis 57 a bis 74 a b 75 a 81 b 84 b 101 a 119 b
 124 a 129 b 130 a 149 b 150 a NB. 151 b 154 a NB.
 159 a 160 a 209 b 224 a 225 a 226 a 227 a 228 a NB.
 229 a b NB. 230 a 231 b 237 b 242 b NB. 249 a

1. Tilvísanir til staða (blaðsíðu og dálks) í orðabók Guðmundar Andréssonar, *Lexicon Islandicum*, 1683, þar sem ÁM hefur þótt eitthvað sérstaklega

⁴ Vide præterea prolegomena in hoc Lexicon.

p: 7. de Jóru i Jorukleif.

p: 11. de Edda Sæmundi Runicis literis exarata.

pag: 16. De Solarliód lectu non indigna. Ibidem de Edda latine reddita.

p: 17. Carmina Gudmundi Andreae.

p: 21. De Resenii Vaabenbog prælo destinata.

p: 16.¹ de Atlante Danico cum tabulis æneis.

p: 24. Narratio qvædam de interpretatione Gudmundi Illugasonii in vetera LL.² loca.

2. Gudmundr Andresson in Notis in Vóluspá hæc monumenta adducit.

⁵ Eddam Snorronis p: 8.

Skalldu p: 14. 36.

Rigspátt edr Rigsgöngu. p: 31. 35.

Háttalíkil sub nomine Clavis Metricæ p: 45. 51.

In eodem Commentario hæc opera promittere videtur

Interpretationem Nominum Asianorum. p. 4.

Onomasticon. p: 34.

Commentarium in Eddam Snorronis. p: 9. 12. 13.

3. Clavis Rhythmica adhuc extans, allegatur in Vormii Literatura Runica. p: 181.

Codex LL. in Biblioth: Hafn: pag: 95.

Legum Scanicarum codex pagg: 134. 154.

⁶ Codex Legum MSS: p: 134.

Opus Oligeri Rosencrantzii de mixtura lingvarum Dani(c)æ et Tevtonicæ. p: 138.

¹ *Svo hdr., rétt 21.* ² *les legum.*

athyglisvert. Ennfremur nefnd nokkur atriði sem á er drepið í formála P.H. Resens að orðabókinni.

2. Talin rit og kvæði sem til sé vísað í bók Guðmundar Andrésónar, *Philosophia Antiquissima Norvego-Danica dicta Vóluspa*, 1673, og í annan stað rit sem Guðmundur gefi þar í skyn að hann hafi tekið eða ætli sér að taka saman.

3. Tilgreindir staðir sem ÁM hafa þótt athugaverðir í bók O. Worms, *Runer seu Danica literatura antiquissima*, Editio secunda, 1651.

4. Skiöldunga vísur citerast i Wormii monumentis. p: Stephanii Notis in Saxonem. pag:
5. Erreks saga citatur â Verelio notis ad cap: 7. Hist: Gotricii et Rolfi p: 53. et notis ad Hist: Herrodi et Bosi. p: 79.
- ⁷ 6. Catalogus monumentorum Islandicorum, qvibus usum esse in Crÿmogæa sua Arngrimum Jonæ apparet.
Annálar Islensker sæpius.
Bua saga Andridarsonar.
Bárdar saga Snæfellsaass.
Eigils saga Skallagrímssonar.
Eýrbýggia nomine suo citata.
Edda Vormii. vide p: 26. 30. 45. 46.
Flóamanna saga.
Grettis saga.
Gunnlaugs saga Ormstungu citatur suo nomine.
Gisla saga Surrsonar.
af Gor og Góe þattr.
Grágás.
Hákonar saga Gamla. citatur p: 112.
- ⁸ 8. Hænsnaþoris Saga ut puto vid: p: 75.
Jons saga Hóla Biskups.

4. Nefndir tveir staðir, annar hjá O. Worm í Danicorum Monumentorum Libri Sex, 1653, hinn hjá St. J. Stephaniusi í Notæ Vberiores in Historiam Danicam Saxonis Grammatici, 1645, þar sem talað sé um Skjöldunga vísur; blaðsíðutölur standa in blanco. Í bók Worms munu þessar vísur aðeins nefndar í Appendix p. 7, en Stephanius vitnar til þeirra 11b—12a og 75b—76a. Sjá annars um 'Skjöldunga vísur' BiblArn VII tilvísanir í registri, Arne Magnussons handskriftföregnelser 87.

5. Nefndar tilvitnanir til Erex sögu úr tveimur bókum prentuðum í Svíþjóð 1664 og 1666. Erex saga var óviða til og líklegt að ÁM hafi af þeim sökum verið forvitinn um hana. ÁM átti hana einungis í AM 181b fol. (úr bók séra Þorsteins Björnssonar á Útskálum), en í Svíþjóð var hún á skinni í bók Orms Snorrasonar.

6. Talin í stafrófsröð 32 rit sem Arngrímur Jónsson hafi notað í Crymogæu, síðan er fleirum bætt við með fyrirsögninni 'Item'. Sbr. skrá Jakobs Benediktssonar, BiblArn XII 82 o. áfr., yfir handrit sem notuð sé í ritum Arn-

- Járnsíða ut apparet, sed sine nomine.
 Kristinrettur gamli.
 Kristinrettur yngri.
 Lilia.
 Laxdælasaga citatur 102.
 Níalssaga.
 Olafs saga Trýggvasonar, non satis correcta ut apparet.
 Olafs saga Helga.
 Orms saga Stórolfssonar.
 Páls saga Biskups ut existimo.
 Stufs þáttur Kattarsonar.
 Snorra Sturlusonar formáli p: 27. vide p: 46. 47.
 Vatzdæla citatur suo nomine.
 Vatzhýrna citatur p: 62. bis, item p: 113.
⁹ Þórdar saga Hreðu.
 Þorsteins saga Uxafóts.
 Þorsteins Skielks.

Item

- Um Audun Islenska ur sögu Harallds Sigurdarsonar.
 Um Brand Örfva (corrupte Bard:) ur Sögu Haralds Sigurdssonar.
 Um Gisl Gíafallzbana ur Jonssögu Hóla Biskups eda Noregs Konga sögum.
 Um Haldor Snorrason ur sögu Harallds Sigurdssonar.
 Um Erfe Hialtasona, eg meina ur Landnámu.
 Um Isleif Biskup ur Húngurvöku ad eg hýgg.
 Um Lagasóknar formal: p: 77 er úr Olafs sögu i Flatejarbók.
 Um Una Gardarson er úr Landnámu.
¹⁰ 7. Catalogus monumentorum Islandicorum, quibus in Grönlandia sua usus est Arngrimus Jonæ.
 Bárðar saga Snæfellsáss.
 Einarsháttur Sockasonar.

gríms. Crymogæa er prentuð í BiblArn X; þar standa utanmáls blaðsíðutölur frumútgáfunnar, sem ÁM vitnar til stöku sinnum. Formáli um lagasóknir, sem ÁM heldur vera úr Flateyjarbók (Flat. I 249), mun ekki þaðan, heldur úr Þórðar sögu hreðu (ÍF XIV 230–31), sjá BiblArn XII 296.

7. Talin rit sem Arngrímur Jónsson hafi notað í Gronlandiu. Sbr. ofan-

Flóamanna saga.

Hákonar saga Gamla.

Krókarefs saga.

Olafs saga Tryggvasonar.

Olafs saga Helga úr Flatejarbók cap: 3.

Samsonar saga fagra. anonyms.

Pormóðar saga Kolbrúnarskálds kann og vera úr Olafssögu i Flatejarbók.

Um Þorfinns Karlsefnis Vindlandsferd úr Flatejarbók.

¹¹ 8. S^{ra} Arngrímur i sínu Supplemento historiae Norvegicae segist hafa við hönd haft 26. volumina membranacea.

5. aut 6. Exemplaria, pugnam Svoldrensem describentia, se ad manus habuisse ait Arngrimus in Supplemento Historiae Norvegicae.

9. Sverris sögu ritadi fyrstur Karl ábóti Jonsson. Eptir hans bók ritadi Stýrmir Prestur hinn Fródi. Eptir þeirri ritadi þá sem er i Flatejarbók Magnus Prestur Þórhallason. Vide Prologum Sverrissögu in codice Flatejensi.

¹² 10. Sverris sögu authore Carolo | Johannis, Abbate, edere promittit Hvitfeldius ad ann. 1195. pag: mihi 49. Tom: II.

11. Ex Prologo in Historiam, vel potius fabulam, de Sigurdo Þögla, qvi qvibusdam Exemplaribus deest.

Er það og margra heimskra manna náttura, að þeir trua engu nema

nefnda skrá Jakobs Benediktssonar, BiblArn XII 82 o. áfr., svo og sama bindi 334. Tilvísun til Ólafs sögu helga kap. 3 er þannig að skilja að þessi saga sé notuð í Gronlandiu kap. 3.

8. BiblArn IX 154, 233.

9. Flat. II 533.

10. Arild Huitfeldt, Danmarckis Rigis Krønিকে, 1603, segir (II 49): 'Aar 1195. den 8. Martij til Bergen/ døde Kong Swerre / Hand vaar formedelst stor Besuering oc Krig kommen til Regimente vdi Norge / Om hans Krigsvesen haffuer Abbet Karl Joenssøn skreffuet en heel Bog / som vdi sin tid skal komme for Dagen / Huor vdi findis / huad hans Krigsfolck / de Birkerbene haffue bedreffuet.'

11. Formáli að Sigurðar sögu þögla er í AM 152 fol. (prentaður í LMIR

því sem þeir síá og heýra, einkanlega ef þeim þýckir fiærri sinni nátturu, so sem ordid hefur um vitra manna radagiórder, og mikid afl eda frækleik fyrri manna, so og ei sídur um konster og kuklaraskap og

¹³ mikla fiólkýn|gi, er þeir leiddu¹ ad sumum mómnum æfinliga ógæfu, enn sumum veraldar virding fiár og metnadar, þeir æstu stundum vedur, enn kýrdu stundum so sem var Odin og adrir þeir sem af honum numu galldra listir. finnast og þar nóg dæmi til ad sumir líkamir hafa hræring haft af óhreens anda innblæstri, sva sem i Sögu Olafs Kongs Trýggvasonar, Eýnar Skarfur, og Freir i Svíariki er Gunnar Helmíngur drap.

¹⁴ 12. Ragnars Sögu in 4to óníta á Magnus Sigurdsson i Bræð(ra)|tungu 1703. endir er: Nu lýkur hier Sögu þeirra Budlúnga, Volsunga, Giúkunga, Ragnars Kongs Lodbrókar og sona hans.

Ragnar Kong(a) ríkra jafni
Ragnar bestu manna ad flestu
Ragnar hiarta redi mestu
Ragnars magt ei daudan agtar.

Author er Þordur Þorkelson. certum.

13. Hos her Peder Sýv, nu Justitz-Raad Rostgaard. hiá mer Niáls saga cum hac Inscriptione: Her býriar Niáls Sögu edur Islendinga sögu er

¹⁵ med hendi S^{ra} Páls Ketilsonar. sidst í er þetta: og lúk|um ver þar brennu-Niáls sögu.

14. Þórdar Hredu sögu kalla margir af Þórde Hrædu, male, ut arbitror.

¹ *Svo, rétt mun seiddu.*

II 95–6) og samhljóða í AM 189 fol. (með hendi séra Jóns Erlendssonar), en hjá ÁM er nokkur orðamunur, svo að líklega hefur hann farið eftir handriti sem nú er glatað.

12. Ragnars saga, sem Gísli Bjarnason, síðar prestur, hefur lokið við að skrifa í Kalmanstungu 4ða marz 1733, er í Brit. Mus. Add. 24969; niðurlagsorð eru þar eins og í Bræðratunguhandritinu (nema bætt við 'Sigurdar Fofnersbana' á eftir 'Giúkunga') og sama vísa aftan við (bl. 24v).

13. Njáluhandrit það sem 'her' (þ. e. herr, danskur preststitill) Peder Syv og Rostgaard áttu á undan ÁM er AM 555a 4to.

15. Gudmundar Biskups saga og Islendínga sagan mikla, so vidt hún um Gudmund Biskup hefur, eru med sómu orðum, so ad önnurhver er tekin úr annari. Eg skýldi þenkia Gudmundar saga væri innfærd i Islendínga söguna.
16. Fabula Ulýssis hiá Polyphemo er eins og Eigelssaga Einhendta. Nornagestz er Meleagri.
- ¹⁶ 17. Gunnars saga Keldugnups | fífls, Búa saga og Fimmboga Ramma hafa um Blámenn item forestilla fatuum resipiscentem.
18. Mag: Arngrim Vidalin i en Epistel til mig 1700 siger at hand nú læser Gotreks og Hrólfs sögu, trókt i Uppsal 64. siger at ham sýnes Argumentet fabulosum, mens οἰκονομία historíæ, supra captum barbaræ nationis, og stilen saaledes at det tór confereres med Salustio.
19. Gaunguhrólfs Sögu á Jon Þorlaksson. er hun interpolerud um faderni Hrólfs, og úttekid alt það sem i þeim rettu Exemplaribus talast um Sturlaug fódur Hrólfs. enn | þar í stadin innsett um Rógnvald Mæra Jarl: hvörn þes(s)e interpolator (sem óefad er siálfr Jon Þorláksson) lætur vera fódur Hrólfs. Þetta Exemplar er skrifad ad Berufirdi 1688, og er það um alla Söguna, ad ordatiltæki geipelega interpolerad, og verra enn ónítt.
- Hæc corrupendi libertas proxime ad imposturam accedit, essetqve reverâ castigatione digna.
20. Söguna af Armanni og Þorsteini Gála hefi eg fengid fra Joni Þorlákssýni Sýslumanni i Austfiórdum, og hana sídan | communicerad Magnusi Jonssýni i Wigur, svo at vonlegt er, ad hún á Islandi dreifast muni. Nefndan Söguþátt hefur Jon Þorlaksson sealfur componerad i prosam efter Ármanns Rímum Jons lærda, og hefur Jon siálfur þetta fýrer mer medkent.

17. fatuus resipiscens, fífl sem heimtir (aftur) vit, þ. e. kolbítur.

18. Arngrímur Þorkelsson Vidalín var rektor í Nakskov; bréf hans til ÁM eru glötuð. — 64 er ártal bókarinnar, 1664.

19. Handrit það sem hér er sagt frá mun ekki lengur til og naumast heldur önnur sem frá því sé kynjuð.

20. Greinin áður prentuð í ÍRSA I, bls. xxvi.

21. Saga af Hrómundi Greipssýni er einskis verd. Þormóður Torfason in Epistola quadam mihi scripta, ad skilia sú sem eg hafdi sent honum. Et verum est, impostura enim est, Jons Eggertssonar.

¹⁹ 22. Af Starkadi gamla hefi eg séd Sögubátt á Islandi, var ei | annað enn tekid úr Hrolfs sögu Gautrekssonar, og skeitt þar aptan við úr þættinum af Þorsteini skelk i Olafssögu. refer ad interpolationem Codicum Islandicorum.

23. I Halla þætti i Noregs Konúnga Sögum talast um Hákon Jarl Ríka níddann af Þorleife Skáldi.

Um Fafni og Sigurd Fafnisbana. Um Þór og Geirraud Jótun.

24. Brandur prior hinn Fródi hefur mest skrifad Breidfyrdínga kynslód. Landnamabók impr: p: 51.

²⁰ 25. Þetta efterskrifad er Nidurlag Olafs Sögu Tryggvasonar in Membrana Bibliothecæ Resenianæ:

Sva segia brædur Gunnlögur og Oddur: ad þessir menn hafi þeim mest fyrrsagt, hvad er þeir hafi sídan samansett, oc í frasagnir fært af Olafi Konúngi Tryggvasýni: Gellir Þorgilsson, Asgrímur Vestlidason, Biarni Bergþorsson, Ingunn Arnórsdóttir, Herdís Dadadóttir, Þorgerdur Þorsteinsdóttir. oc sídan segiz Gunnlögur sýnt hafa Gizori Hallssýni, oc hafdi sagdur Gizor hiá ser þá bók xij mánuði. en sídan er hún komin aptur til bróður Gunnlaugs. emenderaði hann hana siálfur þar sem

²¹ Gizori þótti þurfa. | Vide Olafs sögu impress: Part: II: pag: 329.

21. Hrómundar saga, samin upp úr rímunum af Hrómundi (Griplum) er prentuð í Fornaldarsögum Norðrlanda II, 1829 (endurprentuð í síðari útgáfum).

22. Hér mun átt við þátt sem varðveittur er í AM 592a 4to (17da öld), bl. 121–4. Þar er fremst kafli um Starkað eftir Gautreks sögu (ekki Hrólfis sögu Gautrekssonar) og aftan við sagt frá Þorsteini skelk, samhljóða þættinum í Flat. I 416–18 að efni til, en mjög frábrugðið að orðum.

23. Sneglu-Halla þáttur er í Morkinskinnu, Huldu-Hrokkinskinnu og Flatleyjarsbók; þeir staðir sem ÁM á við eru í ÍF IX 267–8 (tvær vísur, önnur um Þór og Geirröð, hin um Sigurð og Fáfni) og 285 (níð Þorleifs um Hákon jarl).

24. LdnSk, p. 51 [= ÍF I 137].

26. Það sem skrifast að Gunnlaugur múnkr hafi skrifad í latínu um Olaf Trýggvason, mun það ei kunnad hafa verið eitthvad in legendis vel breviariis. non puto, því Olafur Trýggvason hefur aldrei festum átt. til með stendur á Olafssögu sem er í Svíaríki að hún se snörud.
27. Þenna (*uppi yfir*: Þann) atburd (um miraculum Fridreks Biskups, og dauda tveggja Hauka Berserkia, Eponymorum Haukagils) segir Gunnlaugur múnkr, að hann heirdi segia sannordann (*uppi yfir*: fróð-²²ann) mann Glúm Þorgilsson, enn Glúmur hafði | numit at (*uppi yfir*: af) þeim manni er 'het Arnórr (*uppi yfir*: Arnorr het). oc var kalladr Arndísarson. Olafssaga Trýggvasonar í Þorvaldsþætti Kodránssonar p: m: 455. Varie lectiones eru teknar úr Olafssögu Trýggvasonar in Bibliotheca Resen:
28. Þessa laxaveidi (undir Mánaforsí) gaf hann (Máni) undir Kirkiuna at (*uppi yfir*: í) Holti (á Kólgumýrum) oc segir Gunnlögur Múnkur* at sú veidi (*uppi yfir*: veid') hafi þar jafnan 'sídan tillegit (*uppi yfir*: til-lagiz síðann). Olafssaga Trýggvasonar í Þorvalds þætti Kodránssonar pag: m: 465.²³ Variæ lectiones eru teknar úr Olafssögu Trýggvasonar in Bib|liotheca Resen:
- * Erlendr Múnk[r] codex Resenianus vitiosissimè.
29. Þat segia flestir menn, at Þorvaldur Spakbódvarson hafi skírdur verit af Fridreki biskupi, enn Gunnlaugr Múnkr getur þess at sumir menn ætla hann skírdann verit hafa á Englandí, oc hafa þaðan flutt vid til Kirkio þeirrar er hann let giöra á bæ sínum. Olafs saga Trýggvasonar úr Flatejarbók impr: Tom: II. p: 232.

25, 27, 28. Sú Ólafs saga Tryggvasonar sem tekinn er kafli úr í §25 og orðamanur yfir línu í §27 og §28 var skinnbók í safni Resens og brann 1728, sjá BiblArn XXX 271, 272–3, Arne Magnussons handskriftfortegnelser, 1909, p. 108–9. Síðast í §25 tilvísun til ÓTSK II 329 [= Flat. I 517]. Í §27 og §28 tilvísanir til AM 59 fol., pp. 455 og 465 [= EdArn A I 290 og 296].

26. Ólafs saga í Svíaríki, þ. e. Bergsbók; þar stendur við upphaf sögunnar: 'er Bergr ábóti snaraði' (EdArn A I, p. 1).

29. ÓTSK II 232 [= Flat. I 436].

30. Gunnlogus Monachus Thýngeýrensis, multa de Olao Trýggvonio
²⁴ latino sermone in literas concessit: ut et, | qvod ê pugna Svoldrensi
 vivus evaserit: secutus in suis scriptis veracium virorum relationes, ut
 et Aronis Multiscii scripta. Olafssaga Trýggvasonar úr Flatejarbók p:
 1289. confer pag: 1305. et pag: 1084, editionis Skalholt: Part: II. pag:
 321. confer p: 327.28.

31. Gunnlogus Historiam Olavi Trýggvonii â se scriptam, Gizuro Halli
 filio revidendam misit, receptamqve ad Gizori placitum emendavit.
 Olafssaga Trýggvasonar úr Flatejarbók pag: 1307. edit. Schal: part: II.
 p. 329.

²⁵ 32. Oddus Monachus multa de | Olao Trýggvonio latine scripsisse
 dicitur. in Olafssogu Trýggvasonar úr Flateýarbók pag: 1303 edit:
 Schalholt: Part: II^{da} pag: 327.

Qvid de Grimkelo et Sigvarðo Episcopis scripserit vide ibid:

33. Oddi Monachi Genealogia habetur Landnámabók: pagg: 81. 88.

34. Anglici viri, Hierosolimis redeuntes, Adalrádo Regi suo Historias
 Olai Trýggvoni et septem aliorum sanctorum virorum ab ipso Olao ei
 missas tradiderunt.

Olafssaga Trýggvasonar úr Flatejarbók. pagg: m: 1261. 1304.

²⁶ 35. Jatvardus Rex Angliæ qvovis festo Paschatos aulicis suis Olai
 Trýggvonii historiam enarravit.

Olafssaga Trýggvasonar úr Flatejarbók pag: m: 1274. vide pag: 1304.

36. Viri et fæminæ, qvorum autoritate nixi Gunnlogus et Oddus
 monachi, historiam de Olao Trýggvonio contexerunt, recensentur in
 Olafs sógu Trýggvasonar úr Flatejarbók, edit: Schalh: Part: II. pag:
 329.

30. AM 57 fol., pp. 1289, 1305, 1084, ÓTSk II 321, 327, 328 [= Flat. I 511,
 516, 436].

31. AM 57 fol., p. 1307, ÓTSk II 329 [= Flat. I 517].

32. AM 57 fol., p. 1303, ÓTSk II 327 [= Flat. I 516].

33. LdnSk, pp. 81 og 88 [= ÍF I 199 og 212].

34. AM 57 fol., pp. 1261, 1304 [= Flat. I 501–2, 516].

35. AM 57 fol., pp. 1274, 1304 [= Flat. I 506, 516].

36. ÓTSk II 329 [= Flat. I 517].

37. Her þrýtr nú Sögu Olafs Kongs Trýggvasonar, er at rettu má kallast Postuli Nordmanna | oc svo ritadi Oddr múncr er var at Þíngeyrum. oc prestr at vígslu, til dýrdar almáttigum gudi. enn þeim til minnis er síðar ero. þó at eige se giört med málsnild.

seqvuntur 3 Capita, et in calce tertii hæc seqventia.

Þessa sögu sagde mer: Asgrímur ábóti Westlidason. Biarni Prestr Bergþorsson. Gellir Þorgilsson. Herdís Dadadóttir. Þorgerdur Þorsteinsdóttir. Ingudur Arnorsdóttir. Þesser menn kendu mer sva sögu Olafs Kongs Trýggvasonar. sem nu er sögd. Ec sýnda oc bókina Gizori²⁸ Hallssýni, oc retta ec hana efter hans ráde | oc hófum ver því halldit síðan.

seqvitur unicum caput, continens Carmen Hallfredi Poëtæ de Olao Trýggvonio.

38. Saga Jomsvíkínga citerast i Olafs sögu Trýggvasonar úr Flatejarbóc. p: 186.

þat sem citerast er um Popo Biscup.

Cronica Brimensium citerast i sama stad.

39. Kolbeins Stallara Relation um burtkomu Olafs Trýggvasonar úr Svoldrar orustu, er at lesa i Olafs sögu Trýggvasonar úr Flatejarbóc p: m: 1231.¹

Eýnars Þambaskelfis og Skúla Þorsteinssonar relationes um sama efni, eru at lesa i nefndri Olafssögu úr Flatejarboc p: m: 1241. Viri qvorum²⁹ assertione nititur, recensentur in Olai Trýgg|vonii vita ex Cod: Flat: pag: m: 1273.

40. Sögu Hallbiarnar Hála hins fyrra og Steingríms Þorarinssonar, og frasögn Ara Prestz Fróða Þorgilssonar um Jomsvíkínga bardaga, citantur in Olafs sögu úr Flatejarbóc p: m: 405.

Ejnars Skulasonar² og Þórdar Aurfhandar relationes um sama Jomsvíkínga bardaga citerast i nefndri Olafssögu p: m: 432.

¹ Svo hdr., rétt: 1235.

² Svo hdr., rétt: skálaglamms.

37. Heimildartilvitnun vantar; er úr ÓTOdds, FJ pp. 243–48.

38. AM 56 fol., p. 186 [= Flat. I 113].

39. AM 57 fol., pp. 1235, 1241, 1273 [= Flat. I 492–3, 495, 506].

40. AM 56 fol., pp. 405, 432 [= Flat. I 194, 203].

- ³⁰ 41. Porsteins Fróða relatio|nem um hýsing, vide in Olafs sögu Helga.
42. Er saga mikil af honum (∴ Úlfi Jarli Sprakaleggssýni) sögd Olafs saga Helga.
43. Saga Baldrs Edda p: m: 126. ∴: traditio vel relatio de Baldero. vide Eddam. p: 177.
44. Æfi Noregs Konunga citerast i Knýtlingasögu. p: m: 24.
45. Æfi Noregs Konunga citerast i Olafssögu úr Flatejarbók. p: m: 472. Þar hafa önnur Exemplaria, sem seger í æfisögu hans (Haralds Grænka).
46. Bók Noregs Konunga citerast í Olafssögu Tryggvasonar úr Flat-
³¹ejarbók. p: m: 288. (er ad vísu opus Snorra Stur|lusonar).
47. Sögur Noregs Konunga citantur i Eigils sögu. p: m: 331.
48. Saga Haralds Kongs Harfagra citerast i Olafs sögu Tryggvasonar úr Flatejarbók. p: m: 4.

41. StÓH 228, HkrFJ II 195 (hýsing ∴: Hising).

42. StÓH 443, HkrFJ II 371.

43. Þeir staðir í Snorra Eddu sem vísað er til munu vera Codex Wormianus, útg. FJ, bls. 42 ('Pat er upphaf þeirar sögu at Baldr hinn góða dreyndi drauma stóra') og 60 ('Úlfr Uggason hefir kveðit eptir sögu Baldrs'). Eintak ÁM er glatað, en hefur verið skrifað eftir Cod. Worm.; það sést af því að í greinum sínum um Hungurvöku (Byskupa sögur, 1. h., 1938, p. 42) vitnar ÁM um orðið 'bráðafangs' í 'Edda p. m. 237, l. 19', og er þá átt við málfræðiritgerðina fyrstu (Íslands gramm. litt. 15⁵), en hún er einungis varðveitt í Cod. Worm.

44. Mun eiga við AM 17 fol.; staðurinn sem vitnað er til (= Sögur Danakonunga 55⁴) er þar að vísu á bls. 23, en talan 24 stendur á næstu bls. í sömu opnu.

45. AM 56 fol., p. 472 [= Flat. I 217]. Um önnur exemplaria sjá EdArn A I 208⁴.

46. AM 56 fol., p. 288 [= Flat. I 152].

47. AM 461 4to, p. 331 [= Egils saga FJ 198 v.1.].

48. AM 56 fol., p. 4 [= Flat. I 40].

49. Saga Hákonar Adalsteinsfóstra et Carmina de Haqvino citantur i Egils Sogu. cap: 53.
50. Saga Eiríks Jarls Hákonarsonar citerast i Grettissögu p: m: 98.
51. Frá Sigurdi Hiört (móðurfödur Haralds Hárfagra) er laung Saga. Snorri Sturluson in vita Haldani Nigri.
- ³² 52. Úlfhiedins einhenta, Sig|urdarsonar, Gudmundarsonar á Glæsisvöllum getr i sögu Sigurdar Hríngs, faudr Ragnars Lodbrókar. Samsonar Fagra saga p: m: 69.
53. Saga Inga Kongs Bardarsonar citerast i Hákonarsögu Hákonarsonar ad Ann: 1214. p: m: 16.
54. Knúttssaga hins Helga Dana Kongs citerast i sumum Exemplaribus af Snorra Sturlusýni i vita Olafs Kýrra, og er það sem citerast, úr Knýtlíngasögu tekid. getur so þetta ecki annat verid enn interpolatio, því Knýtlínga saga er at vísu yngri enn Snorri. Þesse citatio Knúttssögu ³³ finnst og ecki in optimo codice Academico primo. I öllum þeim | yngri Noregs Konunga sögum finst þessi citatio Knúttssögu. Item i þeim Svensku Konúnga sögum.
55. Æfi Orkneja Jarla citerast i Vatzdæla sögu. p: m: 29.
56. Jarlasögurnar nefnast i Olafs sögu Helga, i Orknejínga þætti et eodem modo in Snorrone. An ergo Snorrone antiqviores?

49. AM 462 4to [= Egils saga FJ 279]. Tilvitnun til kap. 53 á við þessa bók, en í AM 461 4to, sem til var vísað í §47, eru ekki kapitulatölur.

50. AM 476 4to, p. 98 [= ÍF VII 62].

51. HkrFJ I 90.

52. AM 527 4to, p. 69 (útg. Wilsons, p. 41).

53. AM 89 fol., p. 16 (ártalið 1214 þar á spássíu) [= Flat. III 12].

54. HkrFJ III 494. Codex academicus primus, þ. e. Kringla (sjá t. d. HkrFJ I, pp. x, xiii); þær svensku konungasögur munu vera Norlandz Chrönika, 1670 (p. 296).

55. AM 559 4to, p. 29 [= Vatnsdæla saga FJ 23 nm].

56. StÓH 255, HkrFJ II 214.

57. Torf-Einars Saga citerast i Landnámabók. p: 139.

58. Hófuð deilur með þeim bræðrum i Skúfei, oc Hafgrimi sem seger i Færeýinga Sögu. Olafs saga Trýggvasonar i Færeýinga þætti. pag: vide Olafs sögu úr Flatejarbók. p: 218 seqvent:

³⁴ 59. af Hernadi Sigmundar [Brestissonar] segir i sögu hans Olafs saga Trýggvasonar. vide Olafssögu úr Flatejarboc p: 247. seqvent:

60. Þorgrímur Ille etc: mýrði Sigmund Brestisson til Hringsins Hákonarnauts i Sudrei, þar er Sandvík heitir, svo sem seger i Færeýinga sögu. Olafs saga Trýggvasonar úr Flatejarbók: p: m: 905. Hanc eandem relationem de morte Sigurdi,¹ sed paulo fusiorem, vide in eadem Olafs-sögu. pagg. 1410. seqv:

³⁵ 61. Relatio Hrafns Hlim reks sonar² citerast i Landnáma|bók. p: 64.

62. Þvíat þat er jafnan sagt at hann (Olafr Helgi) tók ríki af v. Konúngum á einum morgni, enn allz tæki hann ríki af ix Konúngum þar innan landz eptir sögu Stýrmis hins Fróða. Olafs saga Helga i Flatejarbók. p: m: 233. vide et de Stýrmeri Relationibus. p: 149.

63. Variæ lectiones breviores i Landnámabók munu óefad teknar vera úr skrifudum sögum, þótt vær þær nú ecki allar hófum.

¹ *Svo hdr., rétt: Sigmundi.*

² *Svo hdr., rétt: fara (þannig í LdnSk).*

57. LdnSk, p. 139 [= ÍF I 316].

58–59. Tvö dæmi þess að í Ólafs sögu Tryggvasonar sé vitnað til Færeýinga sögu eða sögu Sigmundar Brestissonar, en í Flat. sé lengri frásagnir. §58: Tilvitnun í hdr. með sama texta og EdArn A II 35, en Ólafs saga úr Flat., AM 56 fol., p. 218 [= Flat. I 369] segir nánara frá. §59: Tilvitnun í sama texta sem í EdArn A II 51³, en rækilegar sagt í Ólafs sögu helga úr Flat., AM 56 fol., p. 247 [= Flat. I 137].

60. AM 57 fol., pp. 905 [= Flat. I 369] og 1410 [= Flat. I 554].

61. LdnSk, p. 64 [= ÍF I 162].

62. AM 69 fol., pp. 233 og 149 [= Flat. II 118 og 67–8].

64. Bandamannasaga sýnist at vera fabula, dictud ad imitationem et
³⁶ methodum | Aulkofraþátts. þar í er öll aunnur Jurisdictio eda methodus
 Juris enn Grágásar lög fyrir skipa, og þó eru res gestæ manifestè um þá
 tíð, er Grágás var lög. verður þessu ecki vel saman komid.
65. Bárður Snæfellsás nefnist ecke í Landnámabók. þar af er ad ráða,
 ad líge sagan af honum er yngri.
66. Saga Biarnar (Hítðalakappa) citerast i Grettissögu. p: m: 327.
67. Saga Bödmóðar Gerpis og Grímólfs citerast í Landnámabók. pag:
³⁷ 80. vide et | Aunundar Trefóts þátt. Cap: 14. p: m: 50.
68. Eýrbýggja saga citerast i Landnámabók. p: 41.
69. Af Setstocka láni Eireks Rauda, giördust deilur og bardagar med
 þeim Þorgesti og Eireke Rauda sem seger i sögu Eireks.
 Olafssaga Trýggvasonar úr Flatejarbók p: m: 1065. vid: edition: Schal-
 holt: part: 2. p: 224.
70. Esphólinga saga nefnist í Liósvetningasögu, Cap: m: 31.
 Það er Víga Glúms saga.
71. Flóamannasaga citerar Landnámabókina. Ergo er hún yngri enn
³⁸ Landnáma bókin. Imo: er hún miklu yngri, því hún nefnir allra | síðast
 Gizur galla faudr Hákonar, faudur Jons. Jon þessi Hákonarson fæddist
 1350.
 Flóamannasaga er yngri enn Landnámabókin, því Landnámabókin
 citerast i henni. p: m: 7. so endast og Flóamannasaga med mentione
 Jons Hákonarsonar sem lifde 1380 og fyrr og síðar.

64. Greinin áður prentuð í Sturlunga sögu, GV, I, 1878, Prolegomena p. liii.

66. AM 476 4to, p. 327 [= ÍF VII 187].

67. LdnSk, p. 80 [= ÍF I 198] og AM 476 4to, p. 50 [= ÍF VII 33].

68. LdnSk, p. 41 [= ÍF I 115].

69. AM 57 fol., p. 1065, ÓTSk II 224 [= Flat. I 429].

70. AM 485 4to, p. 131, kap. 31 [= ÍF X 143]. Það er talið rangt að Esp-
 hælinga saga geti verið sama og Víga-Glúms saga, sjá ÍF I, p. lxxxix.

71. AM 517 4to, pp. 7 og 79 [= Flóamanna saga FJ, pp. 6 og 71].

72. Grettis saga gengur nær Fabulæ enn Historiæ, er full með Fabulas (og) parachronismos. er interpolerud úr einhvörri opere Sturla Þórdarsonar, og hans ætla eg vísurnar se.
- ³⁹ Grettissaga sú er vær hófum er interpolerud úr þeir|ri er Sturla Þórdarson hefur ritad, og það kannske seint á tímum. Interpolator mun hafa sett fabulas þar inn. Eg minnst mig að hafa sed gamalt fragment úr þessari Grettissögu. Annars er ei óvíst at Grettissaga Sturlu hafe og fabulosa verid, og líkara þike mer að Sturla muni hafa komid við Visurnar er standa í þeirri sem vær nu hófum. Þessi saga er fabulis plena.
73. I Olafs sögu Helga talast um Þormód Kolbrúnar skálld, Biörn Hítðæla kappa etc: enn eckert um Grettir. | það skýllde vera merke að Grettis saga væri ýngri enn Flatejarbók, því eckert talast um Grettir í Olafssögu i Flatejarbók.
74. Af Gríme fra Kroppi sem drap Hallmund er mikil saga. non additur an literis exarata. Grettissaga. p: 359.
75. Saga Hardar Grímkelssonar og Geirs citerast í Landnámabók. p: 25.
76. Af Landnámabókinni pag: 144. er audradid að af Hróari Túngu goda hafi saga skrifud verid.
- ⁴¹ 77. Saga Vígabarda citerast | í Landnámabók Ms^{ta} með hendi S^{ra} Ketils Jörundssonar p: m: 19. at¹ in impresso deest.
78. Heidarvíga saga citerast í Ejrbýggia sögu. p: m: 239.

¹ Skrifad a:

-
72. Greinin áður prentuð í Sturlunga sögu G.V., Prolegomena bls. 1.
74. AM 476 4to, p. 359 [= ÍF VII 205].
75. LdnSk, p. 25 [= ÍF I 76].
76. LdnSk, p. 144 [= ÍF I 326].
77. Landnámabók með hendi séra Ketils Jörundssonar er glötuð; af tilvísun ÁM má ráða að textinn hafi verið úr Þórðarbók, sbr. Skarðsárbók, 1958, bls. 30 nm, og ÍF I 87 nm.
78. AM 499 4to, p. 239 [= ÍF IV 180].

79. *Vitam Sancti Johannis Episcopi Holensis latiné composuit Frater Gunnlogus. Jóns saga Biskups. 18. Ex petitione Gudmundi Episcopi Holensis. Gudmundarsaga.*

80. *Saga Þorbiarnar og Hávardar hins Hallta citerast í Landnámabók p: 62.*

81. *Isfýrdinga saga citerast í Landnámabók p. 76.*

⁴² 82. *Islendíngaskrá citerast í Ormsþætti Stórólfssonar in | Appendice ad posteriorem partem Olafssögu edit: Schalh: p: 12. Það sem þar citerast finst hvorki í Landnámabók ne annarstadar.*

Ego figmentum esse puto til ad conciliera þátttòtrinu auctoritatem. Ormur (Stórólfsson) setti bú ad Stórólfschooli, og bió þar lengi eptir það hann hafði hefnt fódur síns, sem segir í Islendíngaskrá. Olafssaga Trýggvasonar úr Flatejarbók. p: m: 1331.

⁴³ 83. *Thormodus Torfæus Króka-refi historiam pro fabulá habet, non tamen infitarii audet, qvin ex vero originem | traxerit. scripsit alicubi in schedula vel Epistola.*

84. *Laxdæla saga citerast í þættinum af Aununde Trefót. Cap: XI. p: m: 38.*

85. *Laxdæla saga citerast í Eirbyggja sögu. p: m: 239.*

86. *Laxdæla citatur í Olafssögu Trýggvasonar úr Flatejarbók. p: m: 1134.*

79. *Peir staðir sem átt er við munu vera Biskupa sögur I, 1856–8, bls. 215–16 (Jóns saga) og II, 1878, bls. 31 (Guðmundar saga); hvað talan '18' tákni hefur ekki tekizt að ráða.*

80. *LdnSk, p. 62 [= ÍF I 159].*

81. *LdnSk, p. 76 [= ÍF I 190].*

82. *ÓTSk II, Appendix p. 12, AM 57 fol., p. 1331 [= Flat. I 526].*

84. *AM 476 4to, p. 38 [= ÍF VII 25].*

85. *AM 449 4to, p. 239 [= ÍF IV 180].*

86. *AM 57 fol., p. 1134 [= Flat. I 455].*

87. Niálssögu meinar S^{ra} Jon Halldorsson skrifada vera uppí Arness sýslu, nidur á Skeidum, stendur þar. Item ad ríða austr ifir ár, et forte plura similia. þetta seger eckert. A Breidafirdi hefur Niálu Author ad |
⁴⁴ vísu ókunnugur verid.
88. Niardvíkinga saga citerast i Laxdæla sögu p: m: 274/358.
89. Nornagests saga er Meleagri fabula.
90. Olvesínga kyn nefniz í Landnámabóc. p: 147.
91. Reikdælasaga er sama og af Vemundi Kögur. hun höndlar öll um Reikdæli, citerast og med þessu nafni í sögu af Vígaskúta, er henni fylgir. Ek á og med hendi Biörns á Skardsá Excerpta Philologica úr Reikdælu. og eru þau öll tekin úr saugu Vemundar Kaugr.
- ⁴⁵ 92. Reikdælasaga á pappiir var til forna í eigu Sigrídar Magnusdóttur, kvinnu Jons Eggertssonar. hvarf í burt og spurðiz alldrei upp. Relatio Jons Eggertsonar.
 Herra Einar Þorsteinsson lofadi mer 1692. í brefi sínu Reikdælu med tíðinni sem væri innbundin í eina stóra bók. 1695 skrifar hann ad Reikdælu á Pappiir illa skrifada hafi sín sál: kvinna burtlied, hann viti ei hvört.
93. Loford hefi eg fengid um Reikdælu í 2 pörtum (af Magnúsi Bene-
-
87. Greinin áður prentuð í Íslendinga sögum IV, 1889, bls. 786.
88. ÁM vísar í þremur greinum, þessari og tveimur öðrum, til blaðsíðna í Laxdælu: §88, vísað til bls. 274 og 358 (hvorttveggja sami staður) = Laxd-Kál 252. — §103, vísað til bls. 269 og 352 (hvorttveggja sami staður) = LaxdKál 248. — §125, vísað til bls. 409 = LaxdKál 289. Tölurnar 274 og 269 koma heim við ÍB 225 4to, handrit sem ÁM hefur forðum átt, en sú bók sem tölurnar 358, 352 og 409 eigi við hefur ekki fundizt.
89. Áður nefnt í §16.
90. LdnSk, p. 147 [= ÍF I 334].
91. 'citerast og med þessu nafni', sjá ÍF X 214. — Excerpta Björns á Skarðsá úr Reykdælu munu annars ókunnug.
92. Ingibjörg Gísladóttir, kona Einars biskups Þorsteinssonar, dó 8da jún. 1695.
93. Magnús Benediktsson, kenndur við Hóla í Eyjafirði (Smæ I 539 o. áfr.),

⁴⁶ dictssýni) hvar af sá eini skal höndla um | Reikiadal og Eyafíórd, sá annar um Skagafíórd.

Benedict Magnusson 1697.

94. Reikdælu hefeg bædi sed og lesid þá eg var úngur, hún var í láni hiá mínum sal: fódur, enn hvòr hana átti man eg ei. Þess er og ad giæta ad sògurnar eru adskilianlega nefndar: so sem ein hiá oss sem nafnkend er Eirbýggia hefur og annad nafn, og er nefnd Vatzhýrna, so citerar S^{ra} Arngrímur hana í sinni Crýmogæa, og færir þar inn dæmi mörg sem ei finnaz í sògum nema Eýrbýggju. Þad hefi eg gaumgæfilega samanleidt, má so | vera um fleiri sògur. Halldor Þorbergsson 1696.

⁴⁷ Reikdælu segest Halldor Þorbergsson lesid hafa þá hann var úngur drengur, minni sig ad sál: Magnus Løgmadur hafi hana led sínum (Haldórs) fódur, sídan segist hann hana ei sed hafa, og ei vita hvar se. scripsit mihi 1696.

Um Reikdælu minnst eg ad í henne væru nefndir Askill Godi og Vermundur Kògur. Þad kann vel vera sem þer skrifid ad óðru nafni se nefnd. so sem Eýrbýggia, er vær svo nefnum, kallaz af S^{ra} Arngrími Vatzhýrna. Halldór Þorbergsson. 1699.

⁴⁸ NB. Eg skrifade honum til anno 1699. um inntak úr Reikdælu, so mikid sem hann tilmyndi, og feck þetta svar.¹

¹ *Hér á eftir hefur hdr. kólon, en orðin 'þetta svar' eiga við það sem á undan er komið.*

var sonur Benedikts Pálssonar klausturhaldara og Sigríðar Magnúsdóttur. Eftir lát Benedikts 1664 giftist Sigríður Jóni Eggertssyni. Þegar ÁM var að leita handrita að Reykdæla sögu hefur honum komið til hugar að spyrja son Sigríðar, sem átt hafði söguna (§92); sjálf dó Sigríður 1694 (Annálar II 309). Þetta erindi hefur Benedikt Magnússon, eflaust sá sem tók sér nafnið Bech, tekið að sér að reka. Hann kom til háskólans 1694 og hefur þá kynnt ÁM, en 1697 var hann á Íslandi (AM Brevveksling med Torfæus, bls. 198, 202, 205) og mun greinin tekin upp úr bréfi frá honum.

94. Kaflar úr bréfum frá Halldóri Þorbergssyni (um 1623–1711), svör við fyrirspurnum frá ÁM um Reykdæla sögu. Tveir kaflarnir eru frá árinu 1696 (að mestu samhljóða), einn 1699. Greinin áður prentuð mestöll í BiblArn XXX, 1970, bls. 281. Faðir Halldórs, Þorbergur Hrólfsson, dó 1656.

95. Liósvetninga edur Reikdæla Sögu býriar so:

Porgeir godi bió at Liósvatni, höfðingi mikill. Furni het madur, er bió í Haga í Reikiadal, góður bondi. þá bió Arnór í Reykiahlíð. etc.

Communicavit Dñus Vigfusus Gudbrandi.

96. Skáldhelga sögu citerar Biörn á Skardsá í sinne Grónlandia. p: m:

⁴⁹ 53. hann hefur meint Rímurnar, og ætlad ad sagan hefði ádur | til verid.

97. Svarfdæla saga citatur í Landnámabóc. p: m: 109.

98. Svarfdæla sögu, ac multa ex ea citata vide Olafssögu Tryggvasonar úr Flatejarbóc. pag: m: 447.

99. Thomas saga Erchibiskups var lesin fyrir Þorgils Skarda 1258. Sturlúnga saga p: 895. hún mun hafa verid í Islendsku, og er hún þá gömul.

100. Af Vebirni (Sýgnakappa) er saga mikil. Landnamabóc p: 75. incertum an unqvam literis mandata.

101. Interiit Historia Vemundi Kaugr. Ejus genus vide in Bárðarsögu.

⁵⁰ Annotatio | Thormodi Torfæi in schedula qvadam.

Ætt Vemundar er ad vísu í Bárðarsögu, tekin úr Landnámabóc. imo það er Liósvetninga saga.

95. Upphaf Ljósvetninga sögu [= ÍF X 3] frá séra Vigfúsi Guðbrandssyni (†1707).

96. AM 768 4to, p. 53.

97. LdnSk, p. 109 [= ÍF I 254]; hér er farið eftir prentaðri bók og 'p: m:' villandi viðbót.

98. AM 56 fol., p. 447 [= Flat. I 208].

99. AM 118 fol., p. 895 [= SturlKál II 295].

100. LdnSk, p. 75 [= ÍF I 190].

101. Tilefni þessarar greinar er miði þar sem Þormóður Torfason hefur talið Vémundar sögu kögurs týnda, en ætt Vémundar sé rakin í Bárðar sögu (sbr. útgáfu Guðbrands Vigfússonar 1860, bls. 6-7). ÁM bætir því við að sú ættartala sé úr Landnámu, en sagan af Vémundi sé Ljósvetninga saga (með því nafni á hann við Reykdælu, sbr. §115).

102. Vopnfirdínga saga ac ex eâ citatum locum, vid: Olafs sögu Trýggvasonar úr Flatejarbók. p: m: 1104.¹ vide etiam Schalholt: Part: II. pag: 242.
103. Saga Þorgils Höllusonar citerast í Laxdæla sögu. p: m: 269 (352).
104. Saga Þórdar Gellis citerast í Landnámabók. p. 53.
105. Þorskfirdínga saga citerast í Landnámabók. p: 60.
- ⁵¹ 106. Flatejarbókin er með þeim lettvægustu Membranis. Fyrst er hún ædi rángt skrifud, enn þá í því sem á rídur, so sem einu árstali í Færeýinga þættinum, og víðar þvílíkt. Vísurnar eru úr máta rángar, so þar er eckert uppá ad býggia, eignast og stundum (si recte memini) audrum enn þær giórt hafa. I annan máta eru í þessa bók innfærdar ónýtiu Relationes, so sem ⁵² margir þættirnir er í Olafs sögun|um finnast, meir enn í óðrum Olafs sögum, sumer af þessum þáttum eru og með þvættíngs stíll skrifader, svo sem Þorgeirs saga Hávardssonar. Sumt sem í bókinni er, er einbær lýgi, so sem Eýreks saga Vídfórla, svo eru og her inni Impura, so sem Volsaþáttur, og nídid í Halla þætti, sem ecki finst annarstadar. Olafssögurnar. Item Sverris og Hákonar sögur eru her ritadar með miklum ordafiólða framar enn í óðrum Exemplaribus, er og þess á milli innsmeigt Fabulis so sem Genealogia framan í Sverris sögu, og ⁵³ fleiru | þvílíku þar og annarstadar. In Summa, svo sem vær kunnnum ecki án ad vera þessa Codicis vegna eins og annars, sem nú hvergi finst
- ¹ *Svo hdr., rétt 1107.*

102. AM 57 fol., p. 1107, ÓTSk II 242 [= Flat. I 444].

103. Sjá aths. við §88.

104. LdnSk, p. 53 [= ÍF I 140].

105. LdnSk, p. 60 [= ÍF I 154].

106. ÁM kveður víðar upp harðan dóm um Flateyjarbók (sjá m. a. Brevveksling með Torfæus, bls. 66, 317–18), en ekki hefur fundizt hvert það 'árstal í Færeyinga þættinum' muni vera sem hann eigi hér við. Í Flateyjarbók er stundum minnzt á aldur Sigmundar Brestissonar, og hafa þeir ÁM og Þormóður, einkum í bréfum 1690, borið saman við ártöl Þjóðhöfðingja

nema í honum, svo er hann þar á mót hinn lakasti og óeptirrettanlegasti í öllu því sem í öðrum Membranis kann að finnast, og á fyrir flestum öðrum Codicibus að víkia í slíkum tilferlum.

54 Compiler hujus Voluminis hefur verið plane ignarus Poetices artis, historiae (imo historiae nostrae), concinnitatis sermonis,¹ og annars því-
líks. hefur hann í þessa|ri collectione eckert annað viðhaft enn eina saman umhýggju á að safna her inn öllu því sem honum hefur að
55 höndum borist, og það sine Judicio et accuratione, og þar fyrir er bókin bæði so raung, sem fyrri seger, og full með nugas og fabulas.

107. Þátturinn af Geste Bardarsýni stendur ecki í Olafs sögu í Flatejarbók. Þar af kynni ráðast, að hann væri yngri enn Flatejarbókinn, því annars mundi hennar compiler af sinni diligentia hafa sett hann þar
55 inn. Responderi poterit: Þorsteins þáttur Bæarmagns stendur | eige helldur í Flatejarbók, og þó sýnist sem muni hann henni jafngamall vera: certe in membranibus habetur, licet non antiqvis.

108. Fagurskinnæ authorem Norvegum fuisse, et quod liber iste in Norvegia scriptus sit, ex genio lingvæ, qvem præferat, abunde patere, statuebat alicubi in serie sua auctiori Torfæus.

Ego locum illum, cum imprimeretur liber, omisi, cum ad rem non face-
ret. af literatura siest alleina að sá bókina ritad hefur, hefur Norskur
56 verið. Stúllin í henne er annars eins og | í öðrum Islenskum bókum. og Islenskur mun hennar Auctor óefad vera.

109. Sverrerem Norvegiæ Regem de Historiis Norvegicis colligendis

¹ *Merkjasetning handritsins er Poetices, artis historiae (imo historiae nostrae) concinnitatis sermonis.*

í Noregi, en um mikilvæga villu sem sérstök sé fyrir Flateyjarbók er ekki getið.

107. Elzt varðveitt handrit að Þorsteins þætti bæjarmagns, AM 343 4to, mun örugglega yngra en Flateyjarbók.

108. Þormóður Torfason hafi í Series talið höfund Fagurskinnu norskan, en því kveðst ÁM hafa sleppt þegar bókin var prentuð, því að af stafsetningu verði það eitt ráðið að skrifari hafi verið norskur. — Í §§114–116 nefnir ÁM fleiri leiðréttingar er hann hafi gert í Series.

109. Tvær greinar, báðar sama efnis, hin síðari tekin eftir því sem Þor-

sollicitum fuisse Krínglæ (Snorríi Sturlæi Chronici) locus evincit, ubi mortis genus, qvo sublatus est Rex Eisteinus, Haraldii Gillii filius, describitur, ibi enim habetur fuisse Sverrerem id aliter describi.

I sögu af Inga Eisteine og Sigurdi, sonum Harallds Gilla segir Kríngla í enda á Eýsteins þætti, að Sverrir Kongr hafi ódrúvís látid skrifa um
⁵⁷ dauda Eisteins. Ergo | hefur Sverrir Kongur¹ látid skrifa sögur.
 Annotatio Thormodi Torfæi in schedula qvadam.

110. Sva s: (s: sagdi) Sverrir Konúngr at aldreí hefði hann heirt dómi til, at ne einn Konúngur hafi stadið í lýptíngu í þvílíkri atsocn (sem var í Svollðrar orrosto at Olafi Kongi Trýggvasyni) oc gerði sek sva audkendan at allir mættu síá hann í orrostu.

Oddus Monachus in vita Olai Trýggvonii membr: mea pag: 90.

⁵⁸ **111.** Vid Helgafells Klaustur voru í þann tíð er Vilkins Mál|dægi er skrifadur, hálfur fiórði tugur norrænuboca. Item nærri hundrat latinuboca annat enn tíðabækur.

112. 1395 átti Hòskuldstada Kirkia í Húnavatnsþíngi.

Mariu sögu

Peturs sögu

Thomas sögu

Vide Consecrationem illius per Petrum Episcopum Holensem.

Úr Mariu sögu og Peturssögu er á einni bók hafa verid við Hòskuldstada Kirkiu, og ei alls fyrrer laungu í sundur rifin, á eg² nockur blòð í 4to fengin òll frá Videdalstúngu fólki. Þessi bók hefur án efa tvístraz um Húnavatzþíng.

¹ Hér á eftir ofaukið hafe í hdr.

² Hér á eftir ofaukið á í hdr.

móður hafi hripað á miða. Tilvitnun á við HkrFJ III 396.

110. AM 310 4to, p. 90 [= ÓTOdds, FJ 226].

111. Dipl. Isl. IV, pp. 170–71.

112. Dipl. Isl. III nr. 505. Úr bók þeirri sem ÁM nefnir eru tvö blöð í AM 655 4to XII–XIII (Péturs saga).

- ⁵⁹ 113. Sva segia menn, at meðan hon (Þýri sýster Sveins Konúngs Tiugu-skeggs, hveria hann hafde nauduga sent til Vindlands til at giptast Burizlafi Vinda Konúngi heidnum) var í valldi Burizlafs Konúngs, at hvörki át hún ne drack, og fór sva framm ellifu daga. Enn á tólfta degi þá let Kóngr hana brott fara. oc seger Ruphus Prestur frá því er Konúngr leiddi hana á brott. oc ádr hann hvarf aptr. (þá mællti hann). se ek nú at gaufugleikur ýdar vill helldr velia ser þenna cost til handa, at deýia, enn neita samvelldis vid mik. Nú mun ec láta þec brot fara, oc fá þer | menn oc skip. fór hon þá heim í Falstr. oc var hon þar um hríd.

Oddus Monachus in Vita Olai Trýggvonii.

114. Thormodus Ser: Regum Dan: p: 46. lin: 2. inter: Vel gerentium auditores, et Retuli scriptores hæc sequentia in Ms^{to} suo interposuerat: Extat et Steinmodus quidam, cognomento Frodius; quid vero scripserit non liqvet. Ego ista inter excudendum opus volens eliminavi. Eg ætla þad se corrumperad úr Stýrmis Fróda nomine, álíka og Glýms-drápa kallast af Þormódi in Orcadibus | Glitneri oda.
- ⁶¹ Stýrmir deide 1245.

115. Thormodus Torfæus in sua serie Reg: Dan: ubi historias deperditas memorat (impressi P: 11.) in Manuscripto suo scripserat His (deperditis) annumerantur Vemundi Kaugurs vita^a), qvæ citatur in vita Bárðar Snæfellsás. Hallbiórni Halii, â codice Flatejensi memorata. Ego ista, dum liber imprimeretur, expunxi.

a) lapsus est memoriæ: Vemundus ibi saltim nominatur, de vita illius, ne verbum quidem. A.M.

113. ÓTOdds, FJ 144-45.

114. Steinmóður fróði, sem Þormóður hafi nefnt í Series, muni villa fyrir Stýrmir, og hafi ÁM því sleppt honum (sbr. Brevveksling med Torfæus 234, 254). — 'Glitneri oda', sjá Orcades bls. 20.

115. Þormóður hafi í handriti sínu að Series nefnt glataða sögu af Vémundi kögur, er vitnað sé til í Bárðar sögu (sjá §101), en þetta kveðst ÁM hafa strikað út, því að ekki sé þar orð um sögu af Vémundi. Síðar hefur hann þó séð sig um hönd og bætir við: 'imo vero' (jú að visu), Vémundar saga sé sama og Reykdæla saga 'eða Ljósvetninga saga' (hann hefur verið í vafa um nöfnin á þessum sögum). Í sagnatalinu framan við Series prentaða hefur

⁶² Vemundar (Saga) Kaugurs stóð í Sagna Registrinu sem Þormóður Torfason ætladi að láta standa framan í sinne Serie. Eg let það úti. Því engin veit að sú Saga hafe nockurn tíma til verid.

Imo vero það er sama og Reikdælasaga eða liósvetninga saga.

Hallbiörns Hála (intellige saga) stóð í Sagna registrinu sem Þormóður Torfason ætladi að láta standa framan í sinne serie. Eg let það úti, með því vissi að sú saga var alldreif til.

⁶³ Hallbiörn Háli citerast í | Flatejrabók p: 108. annot(at)io Asgeiri Jonæ in eadem schedula.

Þetta er misskilningur. Sögn Hallbiarnar Hála citerast í Olafs sögu Trýggvasonar í Flatejrabók impress: pag: 185 partis prioris ɔ: Relatio, hvörninn tilgeck í Jom(s)víkinga bardaga.

116. Thormodus Serie Regum Daniae Cap: 3. p: 29. ubi de Conradi Cæsarii Brandkrossii et reliqvīs fabulis agit, annectit fabulas de Armanno qvōdam Islando, et Muliere Grōnlandica (α) qvæ sub castula

⁶⁴ sev ventrali (β) navem onerariam velavit. Hæc ego expunxi (γ) | hellst epter því eg hafde hann til forna um þess authoritet spurt, og þetta svar fengid "De Armanno nihil scriptum vidi, qvædam audivi, qvæ con-
venerunt cum iis qvæ mihi retulit Gudmundur Gudmundsson. og að afi sinn Jon lærði, hefði giört Rímur af honum. Hann (δ) mokadi hellir í α) hún var eige Grænlandsk helldur nordur af Noregi. Dala Drottning kallast hún

⁶⁵ | í Relatione af Armanni.

β) Undir Svuntunni var það eige helldur í barminum, sed parum refert.

γ) Þetta er misminni um Sólrúnu og Kolbiörn, það stendur í Bárðarsögu, enn ecki í Armanns Rímum, annars var hún og (minnir mig) frá Grænlandi, sem Þorsteinn eignadist hvar um her talast.

δ) Hann] Um Armann er það misminni. Þorsteinn mokadi Armanshellir, og eignadist síðan meýuna hiá Drottningunni í Dólum er hana geimdi á skipi í barmi ser.

'Vemundar saga oc Vigaskutu' verið látin standa (bls. 10). Í annan stað segir ÁM að Þormóður hafi talið Hallbjörn hála með rithöfundum, en það sé rangt: af ÓTSK II 185 [=Flat. I 194] sjáist að Hallbjörn sé aðeins nefndur sem heimildarmaður um tíðindi úr Jómsvíkingabardaga. Athugasemd Ásgeirs Jónssonar, að Hallbjörn háli sé einnig nefndur í Flatejrabók p. 108, mun eiga við Flat. I 214, sem í bókinni sjálfri stendur í þeim dálki sem tölusetur er 108.

116. Greinin áður prentuð ásamt skýringum í ÍRSA I, 1948, bls. xxix-xxx.

Armannsfelli og hiálpadi Sólrúnu (ε), sem Kolbiörn Jótun hafði numid undan Sólarfiól(l)um frá Grænlandi. Enn eg man ecki hana, sem hafði Kaupskip under svuntunne (ζ) hún var í Grænlandi víst í ánaudum.”

ε) Það var Dala Drottningin ut supra, og bió hún fyrir nordan Noreg, enn eige
66 í | Grænlandi.

ζ) ego] Arnas Magnæus.

117. Þormóður Torfason seger í sinne Serie Regum Daniæ (pag: 302.) sig að hafa heirt sagða á Islandi Amlóða Sögu, skrifada hafde hann alldrei sied hana, fyrr enn hann feck mitt Exemplar. Ur þessari Amlóða sögu er hann hafde heirt sagða man hann nú næsta lítid. Um spíturnar var þar sagt álíka og í Saxone so vítt hann minnst kann. Fenge og
67 Horvendill voru og | nefndir, enn eige man hann neitt frekara um þá. Þetta man hann (sem Amlóði hefur vel átt að segja) Hefna Papa og ecki hefna papa. Item: taladi Amlóði eitt ord af viti. sem einhvör af áheirendum hefur vel átt að segja. Þessi Relatio (sem Þormóður heirt hefur) er eige eins og sú ver skrifada hófum. Mun hún alldrei hafa bóksett verid, helldur einhvör á Islandi hafa lesid Saxonem, og sagt so efnid einhvöríum è vulgo, sem það hefur ódrum aptur sagt, og so
68 smámsaman circumstantiæ | og Apopht(h)e(g)mata vidaukist, more fabularum et fabulatorum. Þegar nú þesse þvættíngur hefur medal margra verid kunnugur ordin, þá hafa menn byriad að spýriast efter Amlóða sögu (skrifadri) og á medal þeirra Þormóður Torfason.

118. Qvæcunqve in Thorsteini Víkingi(i) et Fridthiofi Vegeti vitis de Sogniâ habentur, Thormodus Torfæus Anno 1693. misit Ivaro Legangvio¹ Præposito Sognensium et Víkensium sacerdoti rogans, ut sibi
69 communica|ret, si qvædam relationum istarum vestigia apud indigenas, vel et locorum nomina adhuc ibi extarent.

¹ *Svo hdr., rétt:* Legangrio.

117. Greinin áður prentuð í ÍRSA VI, 1955, bls. cxxxiv–cxxxv.

118. Iver Leganger (1629–1702) var prestur í Vík í Sogni. Þormóður Torfason kveðst 1690 ætla að skrifa honum og spyrja um örnefni úr fornum sögum sem gerist í Sogni (Brevv. m. Torfæus bls. 47), en af þessu hefur ekki orðið fyrst um sinn. Bréf hans til Legangers, dagsett ‘pridie idus Julii’ 1693, var fært inn í bréfabók Þormóðs, AM 284 fol., bl. 86–8, en eftir að ÁM

Respondit Legangvius¹ omnia ista incolis ignota esse. Legangvius¹ adhuc in vivis fuit 1697.

119. I Flatejar Annálum ad ann: 1325. finnst: ad Bergur var kosin til Abóta, enn í þeim Annálum sem Herra Þorlákur hefur látid skrifa [efter forsögn edur Documentum Biörns á Skardsá] ad ann: 1334.

⁷⁰ Bergur Abóti at Þverá lagdi af | ábóta valld fyrir lítelætis saker.

Thormodus Torfæus in literis ad me datis. 1698.

[] falsa sunt. Þessir Hr: Þorláks Annálar, og Annálar Biörns á Skardsá, voru hiá Þormóði í sama bandi, og þar af er þessi villa edur óaðgætni komin.

120. Eýsteinum Archiepiscopum Nidrosiensem conscribendæ historiæ auctorem fuisse, non secus ac Absalonem Saxoni, conjectura est, â vero non absimilis.

⁷¹ **121.** Ingemundur Prestur á | Reikhólum og Hrólfur undir Múla á Skálmarnesi voru Sagnamenn og ortu vísur.

Sturlúnga saga Part: 1. Cap: 6. vide et ejusdem Partis Cap: 13 de iisdem.

I Sturlúnga Sögu Part: 1 Cap: 13. seger, at veitslu einni voru sagdar:²

Saga af Hraungvide Berserk og Víkingi.

Af Olafi³ lidsmanna Kongi.

Af Haugbroti Þráins og Hrómundi Greipssýni.

Af Ormi Barejarskalldi.

¹ *Svo hdr., rétt: Legangrias. Leganger dó 1702.*

² *Misritað í hdr. sagder.*

³ *Misritað í hdr. Olafs.*

eignaðist þá bók hefur hann klippt þessi blöð úr og sett hjá svarbréfum Legangers frá sama ári, í AM 251 4to.

119. ÁM tekur upp grein úr bréfi frá Þormóði Torfasyni 1698 [= Brevv. m. Torfæus, bls. 234], en setur nokkur orð í hornklofa og telur þau viðbót er stafi af óaðgætni Þormóðs. 'Herra Þorláks annálar', sem hann kallar, er AM 410 4to, bók sem forðum var í sama bandi og annálar Björns á Skarðsá, en ÁM tók bækurnar sundur eftir það að þær komu honum í hendur 1712, sjá *Islandske Annaler*, útg. Storms, bls. xxxvii–xxxviii. Um Berg ábóta, sjá *Isl. Ann.* 346, 396, 349.

121. Tilvísanir [= *SturlKál* I 9, 22] eiga eflaust við AM 117 fol., fyrra bindi

⁷² Þeir sem Sögurnar sögdu, lögdu þar til síðast, vísur | og flocca er þeir ort höfdu. Sverris Kongs iudicium um slíkar lýgesögur, vide dicto loco.

122. Sturla (Sighvatsson) lagdi mikin hug á, að láta rita sögubækurnar epter bókum þeim er Snorri (Sturluson fódurbróðer hans) sette saman Sturlunga saga. Part: V. Cap: XI.

123. Jon Halldorsson Skálhollts Biscop duodecimus electus 1321. ordinatus 1322. Cal. Aug. una cum Salomone Osloensi et Arnero Stavangrensi obiit 1328.

⁷³ Annotatio Thormodi Torfæi qvi Johannem huncce inter | historicos Islandicos refert, præeunte Biörnnone de Skardsá, heic ut sæpius cæco ductore.

124. Bardarsaga pag: 385. meminit Finnbogí Fródi, non item an quid scripserit.

annotatio Torfæi.

Hvada Bárðar saga getur þetta verid, sem hafi so margar paginas? Það verður að hafa verid í Volumine með fleirum óðrum sögum, enn mer occurerar eckert þvílíkt meðal Þormodar bóka.

Nota: Það kynnri vera úr Volumine Chartaceo Kongsins þar í er. 1°

þeirrar Sturlunga sögu (AM 118 fol.) sem vísað var til með blaðsíðutali í §99.

122. AM 117 fol. [= SturlKál I 421].

123. Vitnað til athugagreinar þar sem Þormóður telji Jón Halldórsson Skálholtsbiskup meðal íslenzkra sagnaritara; ÁM hyggur að Björn á Skarðsá hafi leitt hann í þessa villu (sjá formála Skarðsárannáls, Annálar 1400–1800 I 47). Í greininni er ranghermt að Jón biskup væri vígður um leið og Árni (Arnerus, rétt Eiríkur) biskup í Stafangri og að Jón biskup dæi 1328 (rétt 1339, þó talið 1338 IslAnn 272).

124. ÁM hefur fundið hjá Þormóði Torfasyni að vitnað var um Finnboga fróða til bls. 385 í Bárðar sögu (útg. Guðbr. Vigf. bls. 12), og undrast hvert handrit átt muni við, lætur sér helst detta í hug pappírnbók konungs, þ. e. Gl. kgl. sml. 1006 fol., en þar sé aðeins ein saga, Ragnars saga, framan við Bárðar sögu og sé þá talan 385 undarlega há. Tilgáta ÁM er hárrétt, en það hefur villt hann að framan við Bárðar sögu í bók konungs er ekki einungis Ragnars saga (þ. e. Völsunga saga og Ragnars saga), heldur einnig fimm sögur aðrar, sjá Kálund Katalog KB, bls. 16. ÁM getur þess að hann eigi

Ragnarsaga 2° Bárðarsaga. Ragnarsaga min med hendi S^{ra} Jons í |
⁷⁴ Villingaholte inniheldur pagg: 312. Nú kynni Kongsins vera stærra ritud. Annars er þetta um Fimboga Fróða svo snemma í Bárðarsögu, að þessu verður þó bággt saman að koma. Kannske Þormódr hafe mis-skrifad numerum og eige hann að vera 325. eða 335. Endelega kynni eg hafa mislesit skrift Þormóðar. þó ætla eg það ei se so.

125. Þorkell Gellisson á Helgafelli, fódurbrodir Ara Fróða var manna fróðastur. Laxdæla saga. p: m: 409.

⁷⁵ **126.** Monumentorum, qvæ apud | Svecos reperiuntur, pleraqve Islandis deberi fatetur Reenhielmus Notis ad Thorsteni Víkingii Historiam. p: 4. sed qvæ Islandos è Norvegiâ in Islandiam secum antea vexisse, existimat.

127. S: Olavi Historia qvando scripta sit, vide Verelii notas ad Historiam. p: 4. sed qvæ Islandos è Norvegiâ in Islandiam secum antea Historiam Hervoræ p: 40. vid: p: 79. b.

128. Sancti Olai Historiam Snorrone antiqviozem esse, Snorronemqve eam secu|tum esse ait Reenhielm Notis in Hist: Thorsteni Víkingii. p: 5. Interea dictam sancti Olavi vitam Thorsteni Historiæ recentiozem esse statuit p: 35.

129. Hervoræ Historiam â gentili scriptore compositam esse ait Verelius. Notarum pag: 179.

Ragnars sögu með hendi séra Jóns í Villingaholti, og sé 312 bls. Þess er að gæta að fyrirsögnin nær bæði yfir Völsunga sögu og Ragnars sögu, en eigi að síður kemur talan á óvart; sömu sögur með sömu hendi eru ekki nema 120 bls. í Gl. kgl. sml. 1006 fol. Handrit þessara sagna sem ÁM átti (komið til hans frá Þormóði, sbr. AMs hândskriftfortegnelser, 1909, bls. 72) og er með hendi séra Jóns, er AM 6 fol., og á því gamalt blaðsíðutal, 133–314 (bls. 1–132 hafa verið teknar frá, af því að þar hafa verið aðrar sögur, ein eða fleiri). Það væri skiljanlegt að ÁM hefði orðið það á að gæta ekki að upphafstölu bókarinnar, en hins síður að vænta að hann hefði skrifað 312 fyrir 314; raunar gæti það verið villa í uppskriftinni.

125. LaxdKål 289. Handrit sem til er vísað er ófundið, sjá aths. við §88.

126–129, 131. Tilvitnanir til sagna prentaðra í Uppsölum (Gautreks sögu 1664, Hervarar sögu 1672, Þorsteins sögu Víkingssonar 1680) þar sem útgefendur minnast á aldur sagnanna.

130. Scriptorem Norvegicum, qui ante annos plus minus 250. vixerit, allegat Stiernhöök de jure Sveonum pag: 11. Qvæ adducuntur desumta sunt ex Snorrone in vita Sancti Olavi, vel S^{ti} Olavi Historia majori,
⁷⁷ qvam | Sveci possident. vixerit itaqve hic Scriptor circa 1420 ad mentem Stiernhookii.¹

131. Thorsteni Víkingii vitam antiqviozem esse vita Sancti Olai ait Reinhielm. Notis in dictam vitam p: 35.

132. Islandos prolixam illam mutuorum ictuum narrationem ex torneamentis² desumsisse verisimile est. Vide Fredegarium in rebus Clodovei II. Cap: 90.

133. Islensker Sóguskrifarar eru giarnan hlidhallari Nordmönnum enn Dönum, qvippe cognatis suis et amicis, cum qvibus commer|cia
⁷⁸ semper habuere.

134. Flestar af vorum Islensku sógum eru skrifadar af hominibus historices penitus ignaris et chronologiæ imperitis. eru þar í mesta part scitu indigna, amplificerud med ærnum ordafiölda, item res confusissime tracterader, og mart aukid og ósatt Islensker stulte eveherader, flestar eru og skrifadar so seint, ad authores kunnu ei vel vita veritatem gestorum. I Islenskum sógum eveherast stulte Islandi, og þeirra
⁷⁹ meriter, eins og þeir væri öllum Nationibus fremur. framar | ödrum

¹ Misritað í hdr. -bookii.

² Misritað í hdr. extorneamentis.

130. Joh. O. Stiernhöök, De jure Sveonum et Gothorum vetusto, 1672, bls. 11, ræðir um mismunandi lög (leges) Svía að fornu, 'inter quas dignitate provinciæ, antiquitate & authoritate, primæ sunt Uplandicæ, de quibus Scriptor Norvegicus ante annos plus minus 250. *Judex Upsaliensis*, inquit, *reliquis omnibus antistat, ubi inter reliquos de jure non convenit, ex judicis illius arbitrio, vel juxta Upsalense, decidendum est.* — ÁM bendir á að hér sé notuð Ólafs saga helga sem Svíar eigi, þ. e. Perg. 4:o nr 2, sbr. StÓH, pp. 159–60.

132. ÁM þykir líklegt að lýsingar íslenzkra sagna á vopnaviðskiptum í bardögum sé eftir útlendum fyrirmyndum og vitnar í Fredegarus (rit hans er síðast útgefið í Monumenta Germaniæ historica, Scriptores rerum Merovingicarum 2, 1888).

134. Greinin áður prentuð í Sturlunga sögu, útg. Guðbr. Vigf., Prolegomena p. cl, nokkuð af henni í Íslendinga sógum IV, 1889, p. 786.

hefur Niálssögu Author verid bligdunarlaus þar í, í mörgum stóðum, og er það eitt Argument til að Sæmundr Fródi se ei hennar Author, því af honum er að vænta meire greindar.

135. Magnam auctoritatem Islandorum scriptis conciliat, quod sæpe cum aliarum gentium historiis conveniant, ubi eorum scripta seqvi non potuere. Ex: gr: De rebus Russicis, ubi vera dicunt. De bello Goloni í Eigelssögu. Briamssaga | accuratissime. De Rebus Byzantinis non absurdè.

135. Í þessari lokagrein skiptir svo um, að því er haldið fram að íslenskar sögur reynist sannfróðar um tíðindi úr öðrum löndum, Rússlandi, Englandi og Miklagarði. Ekki hefur fundizt, af hverju orðin 'de bello Goloni' eru dregin, en hlýtur að vera átt við orustuna á Vinheiði og aðdraganda hennar. Engin líkindi eru til, að ÁM sé höfundur þessarar greinar, heldur hefur einhver annar skeytt henni hér aftan við. Það kynni að vera Erlendur Ólafsson.